

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru, Ruška cesta, poštni predal 22. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22. Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za inozemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para, Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust. Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 92.

Sobota 9. novembra 1929.

Leto IV.

Odhod de Brouckèra iz Jugoslavije.

Odposlanec Socijalistične delavske internacionale de Brouckèra v Ljubljani. — Pozdravni nagovor de Brouckèra na družabnem večeru v dvorani Delavske zbornice.

Senator de Brouckèra se je pripeljal v Ljubljano v spremstvu Živka Topalovića dne 6. novembra. Na kolodvoru so ga pričakovali mnogoštevilni zastopniki delavskih organizacij. V Ljubljani se je mudil le par ur, od 2. do pol 9. ure zvečer. Moral je predčasno odpotovati, ker je imel že v petek otvoritveno predavanje na univerzi v Bruslju. V Ljubljani si je ogledal nekaj delavskih ustanov, razgovarjal se je s predstavniki organizacij ter je pred odhodom na družabnem večeru v dvorani Delavske zbornice pozdravil udeležence. Izjavil je, da je zadovoljen s tem, kar je videl in slišal ter bo o svojem potu izvirno poročal na pristojnih forumih.

Diplomatski odnošaji med Anglijo in Rusijo upostavljeni.

Angleški parlament je sprejel predlog delavske vlade z ogromno večino glasov.

Zunanji minister Henderson je dne 5. t. m. predlagal v angleški zbornici resolucijo, s katero zbornica odobrava obnovo diplomatskih odnošajev med Anglijo in Rusijo ter bazo, na kateri naj se pogajanja nadaljujejo in izvrše.

Henderson je resolucijo v daljšem govoru pojasnil, na kar je zbornica Hendersonovo resolucijo sprejela s 324 glasovi (proti 199).

Baldwin (konservativec) je nastopil proti resoluciji, a je ostal s svojim predlogom v manjšini.

Nemci in Poljaki likvidirajo vojne dolgove

Sporazum med Nemčijo in Poljsko.

Med Nemčijo in Poljsko je obstojal spor zaradi raznih reparacijskih terjatev in nemških posestev na Poljskem. Obe državi se odrekata medsebojnim terjatvam in Poljska bo izvedla likvidacijo nemških posestev, ki so bila zasežena ali nacionalizirana. Obe državi izjavljata, da bosta ta vprašanja rešili med seboj, da s tem odpade posredovanje Društva narodov. Koliko bo ta »gospodarski« dogovor koristil miru na vzhodu, bomo videli. Nemški konservativci s pogodbo niso zadovoljni, dočim poljsko meščansko časopisje izraža zadovoljstvo. V Parizu nameravata tudi ustanoviti arbitražno sodišče in nadaljevati pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe.

Težke obsodbe komunistov.

Ljubljanski komunisti pred Državnim sodiščem v Beogradu.

Pri Državnem sodišču za zaščito države v Beogradu je bilo 5. t. m. razglašeni več obsodb komunistov: Jaka Žorža je obsojen na pet let, Pavla Kastrinova na eno leto, Marija Drakslerjeva na šest mesecev, Lazar Nešić na eno leto. Preiskovalni zapor se jim vstaje. — Inž. Gustinčič in dijak Kermavner sta bila odvedena iz policijskih zaporov v sodne zapore okrožnega sodišča.

Fašistični imperijalizem.

Mussolini se smatra za bodočega gospodarja na Balkanu.

Ni dvoma, da ima italijanski fašizem imperijalistične namene. Imperijska domišljavost ga silj k takim nakanam. Diplomatično se bojuje sedaj za kolonije v severni Afriki s Francijo in obenem poizkuša dobiti tudi protektorat nad katoliškimi misijoni, ki ga ima doslej Francija. Mussolini povdarja tudi, da mora pomorska sila v Sredozemskem morju biti vsaj tako močna, kakor je ona Francije. Mussolini je tudi povedal, da pričakuje velike dogodke leta 1936. Teh dogodkov pa podrobno ni označil.

Mussolinijeva politika gre za tem, da dobi

premoč v Sredozemskem morju,

zato ni izključeno, da hoče prej ali slej tudi z vojno poizkusiti svojo srečo. Fašizem ne bo sit Mussolinijevega bahaštva, ne bo sit samih obljub o ustanovitvi mogočnega rimskega imperija, ampak bo zahteval akcije v tem zmislu ali pa bo odrekel in prešel v desorganizacijo. Mussolini se torej ali igra z ognjem ali pa obstoja resna

nevarnost, na katero mora biti pozorno Društvo narodov, zlasti pa balkanske države,

ki tako nujno potrebujejo miru, da urede vsaka svoje notranje in tudi medsebojne razmere.

Najbolj napoti je Italiji seveda Jugoslavija. Kakor poroča »Vossische Zeitung«, ima Italija namen

razdeliti Jugoslavijo;

Slovence osvojiti, Hrvatom dati kra-

ljestvo in italijanskega princa za kralja, Črni gori vrtni samostojnost in mladega princa Neguša, malo Srbije pa od vseh strani ograditi z državicami, ki bi bile pod italijanskim vplivom. List, ki o tem poroča, pravi sicer, da ne more jamčiti za istinitost teh podatkov, vendar pa kaže italijanska politika na to, da tak problem obstoji; zlasti pa podkrepljuje to dejstvo, da Italija podpira politiko raznih emigrantov meščanskih strank.

Z Italijo sodelujejo že danes tudi zlasti Albanija in Bolgarija, nestanovitni balkanski zavezanci sta pa tudi Grčija in Rumunija. Neglede na to, koliko so podatki resnični, je vendar logična posledica z ozirom na nastopanje Italije ta: da se Italija duhovno in stvarno pripravlja na vojne eksperimente in da je dolžnost balkanskih držav, da se sporazumejo med seboj in napravijo med seboj prijateljsko mirovno aljanco. Dolžnost je dalje Društva narodov, da s svojim posredovanjem, s svojim političnim vplivom pospeši politiko v tem pravcu.

Balkanski narodi imajo danes vsaj en glavni interes, to je mir — miru pa noče Italija, ki hoče voditi neresno spravne in sporazumne politike imperijalistično in vojno politiko proti današnji javni moralji in proti interesom narodov na Balkanu.

Vemo, da Italija potrebuje pot v svet, toda to pot naj si ustvari s prijateljskimi odnošaji, ne pa z zločinom imperijalistične vojne, ki jo tudi ogromna veličina italijanskega naroda odklanja.

Spopad demokracije z diktaturo na Poljskem

Sejm odgođen za 30 dni. — Velike delavske demonstracije v vseh mestih.

V torek bi se bila imela vršiti seja poljskega sejma (parlamenta). Pol ure pred otvoritvijo seje je prinesel predsednik vlade Switalski predsedniku zbornice Daszynskemu dekret predsednika republike Pilsudskega, da se proračunsko zasedanje za 30 dni odgodi.

Politična napetost med vlado, oz. predsednikom republike s tem seveda ni rešena, ampak je obračun med njima le odgođen. Med poslanci parlamenta je ta odločba predsednika republike zbudila veliko ogorčenje.

Ni še gotovo, kaj bo napravil Pilsudski. Mogoče je dvoje, ali da prevzame vlado sam, ali pa hoče pridobiti samo na času, da vlada precizira svoje stališče napram parlamentu.

Socijalni demokrat Ign. Daszynski ima namen varovati zakonito zajamčene pravice parlamenta, dasi brutalna cenzura Pilsudskega pleni in zatira vse časopisje, ki se postavljajo v obrambo parlamentarizma. V poljski domači politiki je značilno prav posebnost, da tvorijo socijalni demokrati in kmetiške stranke parlamentarno večino, ki se ji sedaj postavlja po robu stara plemenska in denarna žlahta. Vsekakor je torej gotovo, da se bo med demokratično večino in manjšinsko žlahto v kratkem dobojeval boj za ali proti demokraciji.

Socijalistične demonstracije po celi državi.

Tudi na Poljskem dviga reakcija glavo pod vodstvom maršala Pilsudskega, ki bi rad s pomočjo njemu

udanega oficirskega zbora izvršil državni udar, razgnal parlament in proglasil diktaturo. Vendar se mu demokratska večina pod vodstvom predsednika parlamenta, socijalista Daszynskega, močito upira. Na izzivanje oficirjev v palači parlamenta, je odgovorilo sedaj delavstvo z velikimi demonstracijami po vseh poljskih mestih. V Varšavi in Lvovu je prišlo do ljutih spopadov med demonstranti in policijo. V Przemyslu se je vnela borba za Delavski dom med policijo in socijalistično omladino. V Lodzu so demonstranti zahtevali vstopo delavsko-kmečke vlade. Demonstracije so se vršile tudi v industrijskih okrajih Bielicu in v Dombrovi. V okraju Lodz so se vršile prošle nedeljo občinske volitve. Značilno je, da je demokratska levica zmagala na vsej črti in da desničarji niso dobili niti enega mandata.

Socijalni demokrati pripravljajo prevrat na Poljskem?

Po meščanskih listih kroži vest, da pripravljajo socijalni demokrati prevrat na Poljskem. K tej vesti dostavljamo samo to, da je na Poljskem socijalna demokracija, ki vodi borbo za parlamentarizem. Nič drugega ne zahteva. Toda, če Pilsudski noče priznavati pravic parlamenta, potem more biti govor le o boju za demokracijo.

Delajte za „Delavsko politiko“!

Delavska vlada proti avstrijskim fašistom.

Interpelacije v angleški spodnji zbornici glede razmer v Avstriji, niso bile naročene.

Nekateri angleški poslanci delavske stranke so stavili več vprašanj na zunanje ministra Hendersona radi oboroženih formacij v Avstriji, ki imajo pol vojaški značaj (Heimwehr) in ki ogrožajo s svojimi nastopi ter pretinjami z meščansko vojno javni mir in red. Ker bi vsled tega lahko prišlo do mednarodnih zapletljajev, je zunanji minister odgovarjal ter izjavil, da bo angleška vlada zasledovala dogodke v Avstriji, sicer pa da dosedaj še ni bilo posebnega ničesar, kar bi dalo povod za kako intervencijo. Kljub temu so avstrijski meščanski (reci Seiplovi) krogi radi tega »vmešavanja« silno razburjeni in v svojem deliriju trde, da so te interpelacije avstrijski socijaldemokrati naročili.

V torek, 5. t. m. se je vršil v Sophiensälen velik shod socijaldemokratskih obrtnikov, na katerem je govoril dr. Otto Bauer. Bauer je govoril o ustavni reformi ter izjavil, da je sramotno, da se sedaj bori parlament s takimi rečmi, ko ima ljudstvo mnogo nujnejših potreb. Glede na izjave angleškega zunanjega ministra o Avstriji je rekel govornik sledeče: »Nikakor ni razveseljivo, ako se angleški parlament bavi z avstrijskimi zadevami. Mi teh govorov nismo naročili. Bilo bi otročje, ako se ne bi pričakovalo, da se bodo naši prijatelji od delavske stranke za to zanimali, kaj se v Avstriji godi. Nikoli nismo kake inozemske vlade za posredovanje prosili.«

Ločitev zakona izziva krizo vlade v Nemčiji

Klerikalci za cerkvene paragrafe. — Kriza v vladi.

V Nemčiji pripravljajo izpremembo v vladi. Situacija je postala ostrejša, ker se klerikalci, centrum in bavarska ljudska stranka upirajo nekaterim olajšavam glede ločitve zakona. V pravnem odboru so zastopniki obeh strank zapustili sejo.

4,500.000 brezposelnih v treh državah.

Statistika mednarodne strokovne zveze o brezposelnosti.

Amsterdamska strokovna internacionala je objavila stanje brezposelnosti v posameznih državah z dnem 1. julija tega leta. Iz poročila sledi, da vlada največja brezposelnost v Angliji, Nemčiji in Rusiji, kljub temu, da se je proizvajanje v teh državah dvignilo. Skoro v vseh državah je brezposelnost v zadnjem letu narasla, izvzemši Francijo in Belgijo, kjer se brezposelnost le slabopopaža. Posamezne države imajo brezposelnih: Avstralija 39.159, Belgija 2551, Danska 29.296, Nemčija 710.000, Francija 7297, Finska 1157, Angleška 1.188.000, Holandska 41 tisoč 59, Italija 193.325, Irska 28.000, Japonska 300.000, Kanada 5300, Norveška 14.547, Avstrija 138.000, Poljska 106.348, Rusija 1.755.000, Švica 4399, Švedska 21.764, Češka 31 tisoč 500, Madžarska 13.921, Zedinjene države 1.000.000, Jugoslavija 200 tisoč.

ROBAUS SUHOR

**SE DOBI POVSOD!
NAJBOLJŠE ČAJNO PECIVO!**

je zelo redilno dezertno pecivo. Gospodinj, založite se pravočasno s tem izvrstnim čajnim pecivom za dolge zimské večere. — Pristen samo v originalnih zavojčkih zapečatenih z varstveno znamko.

s kastracijo, kateri so se morali podvreči čuvarji turških haremov, tkzv. evnuhi. Može, ki so se podvrgli operaciji pri dr. Schmerzu, so postali samo neplodni.

Mah za smeh.

Mati: Pazi se, Ivo, da ne boš grešil, ker bog vse vidi.

Ivo: Zakaj nam pa potem ne pomaga, ko pa tako slabo živimo?

Hrvatsko trgovsko društvo „Merkur“ v Sloveniji.

Dne 28. oktobra t. l. se je vršil sestanek privatnih nameščencev v Ljubljani, sklican po akcijskem odboru za ustanovitev filijale Hrv. Trg. društva »Merkur«. Sestanek je otvoril predsednik akc. odbora g. ravnatelj Skalar, ki je po pozdravnem nagovoru obrazložil, da je bilo društvo »Merkur« že pred dalje časa po svojih članih, ki se nahajajo v Sloveniji, kakor tudi od drugih interesentov pozvano, da ustanovi svoje filijale v Sloveniji. Društvo se je odzvalo temu vabilu, ker ima zakonito pravico, da deluje na celem teritoriju kraljevine Jugoslavije. Predsednik je naglašal, da zagrebški »Merkur« noče delati nobene konkurence že obstoječim sličnim socialnim ustanovam, temveč hoče doprinesiti vsako žrtev, da pomaga privatnim nameščencem za slučaj bolezni in brezposelnosti, ter da gre njegovo stremeljenje za tem, da se doseže zedinjenje vseh sličnih institucij v dosego čim večjih dobrin za članstvo. Prvi govornik, uradnik društva, g. Gjukić, je jasno razložil početak zakona o zavarovanju delavcev, dalje kako se vrši tehnična izvedba zavarovanja za slučaj bolezni in nezgode, končno kako in na kakšnem principu delajo privatne dru-

štvene bolniške blagajne. Pojasnil je, da obstoje v naši državi razven Okrožnih uradov za zavarovanje delavcev, tri društva, katerim je dovoljeno izvajanje zakonskega zavarovanja za privatne nameščence in sicer: 1. Hrvatsko trgovsko društvo »Merkur« v Zagrebu, ki obstoja 55 let, in kateremu je z zakonom dovoljeno razširiti se na celo državo, 2. Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani, kateremu je dovoljeno s finančnim zakonom iz leta 1927 delovanje na teritoriju Slovenije, 3. Beogradska trgovska omladina, kateremu je z istim zakonom dovoljeno delovanje, Beogradska »Trgovska omladina« in »Trgovsko bolniško in podporno društvo« v Ljubljani so nudile do danes svojim članom, kar zakon predpisuje. Za višje dajatve članstvu ni bilo razpoložljivih sredstev. V obeh družtvih imajo glavno besedo delodajalci, medtem ko je Hrv. trg. društvo »Merkur« v Zagrebu ustanova nameščencev, v kateri so absolutni gospodarji člani društva sami. Društvo »Merkur« ima dosedaj 44 filijalk s 16.000 člani. Društvo ima svoj dom in lastni sanatorij, a v projektu so še nadaljne zgradbe izven Zagreba. Fondi za dajatve preko za-

konitga minimuma so osigurani in ni pomisleka, da društvo »Merkur« ne bi moglo izpolniti svojih obvez. Imenovana tri društva nimajo nikake medsebojne zveze in je ne morejo imeti, dokler se »Trg. omladina« v Beogradu in »Trg. bolniško in podporno društvo« v Ljubljani ne pretvorijo v čiste ustanove nameščencev in dokler v svojih pravilih ne nudijo svojemu članstvu vse ono, kar nudi »Merkur«. Ker pa to takoj ne more biti, ali vsaj v doglednem času ne, je dovolj povoda, da Hrv. trg. društvo »Merkur« ustanavlja svoje filijale povsod, kjer so privatni nameščenci. Drugi je govoril g. Mane Levnaić, član Srednje uprave v Zagrebu. G. Levnaić je očrtal položaj privatnih nameščencev v zvezi s socialnim zavarovanjem in povdarjal potrebo enotnega delovanja vseh privatnih nameščencev po stari paroli »svoji k svojim«, je opomnil govornik, da je tudi on pristaš tega gesla, katero pa v tem primeru tako tolmači, da naj odločujejo delodajalci v svojih družtvih, nameščenci pa v svojih, ker so interesi obeh popolnoma različni. Tudi društvo »Merkur« procvita šele od onega časa, odkar so v njem včlanjeni samo nameščenci, ter je v kratkem času sezidalo svoj lastni dom in sanatorij, ki predstavlja vrednost Din 15 milijonov. Poleg vseh dajatev, ki so predvidene v pravilih, je društvo pomagalo tisočim nameščencem, ki so prihajali iz drugih krajev in držav in niso imeli možnosti, da postanejo člani društva. Društvo »Merkur« nudi svojim članom zdravljenje v II. razredu bolnice, odnosno sanatoriju, izplačuje brezposelnim denarne podpore, nudi članstvu pravn ozaščito, posredovanje dela, strokovni list, pomoč svojem umrlih članov, nadaljno zdravljenje tudi v slučaju brezposel-

nosti in podaljšano zdravljenje, ako član izčrpa zakonite pravice, po potrebi predjume iz lastne zadržne blagajne itd. Oba referata sta bila sprejeta z velikim odobravanjem.

Posebno zanimanje so vzbudila izvajanja gđ. Marije Ajdiškove, ki je povdarjala, da se zanima za stvar veliko število nameščenk, ki imajo poseben razlog, da delajo skupno s svojimi tovarišicami iz ostalih krajev države. Prepričana je, da se bodo vse tovarišice znašle v snujoči se podružnici. Nato je bil razširjen akcijski odbor, ki ga tvorijo gg. Josip Skalar, Emil Lajovic, Henrik Breznik, Omer Čustović, Ivan Sinkovec, Marija Ajdiškova, Marija Geržinič, Friderik Turnšek in Miroslav Žabka. Pisarna se nahaja v Tavčarjevi ulici št. 2-I, desno, telefon 27-26, poverjenik je g. Robert Dacar. Uradne ure so od 9—13 in od 16—18.30. Zdravniška služba je dobro organizirana in ima društvo tudi že v Ljubljani specialiste za vsako vrsto bolezni. Ako obolevi član, gre brez nadaljnih formalnosti — tedaj brez prejšnje prijave v društveni pisarni — k zdravniku, ali ga pokliče na dom. Obolele člane ali člane družine sprejema v vsakem slučaju internist g. dr. Albert Trtnik, Gledališka ulica 12-I od pol 10 do pol 13 in od 16 do 17, ki v slučajih ali če se ne more najti društvenega zdravnika, lahko vzame član za prvo pomoč najbližjega zdravnika. V sili se lahko takoj poda v Leonišče, vendar se morejo vsi ti izredni slučajji naknadno javiti društvenemu zdravniku. Predsednik akcijskega odbora g. ravnatelj Skala je zaključil sestanek zahvaljujoč, še številnemu pozivu in povdarjanju, da naj vsak po svoji moči dela na prospah društva.

6 Parfumerija 6
Stolna ulica

URE prodaja in popravlja z večletno pismeno garancijo. Postrežba točna! Cene nizke!
JAKOB MULAVEC, urar, Maribor, Kralja Petra trg 1

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin
zato pri največji izbiri izredno nizke cene Samoveznice, klobuki, čepice itd. itd.
Jos. Karničnik, Glavni trg 11.

Pridobivajte naročnike za „Delavsko Politiko!“

Preden si nabavite pisalni stroj, si oglejte stroj
TRIUMPH
Glavno zastopstvo L. Žitnik
Ljubljana, Kolodvorska ul. 26

Eksportna hiša „LUNA“
Maribor, Aleksandrova cesta 19

Najboljša in najcenejša nakupovalnica vseh potrebščin. Otroške nogavice od Din 5.— naprej, moške nogavice od Din 5.— naprej, ženske nogavice od Din 7.— naprej, ženske nogavice s svilenim robom od Din 12.— naprej, prima flor nogavice od Din 17.— naprej. Čipke in klekianpredmeti meter od Din 1.— naprej.
Šolarski nahrbtniki od Din 18.— naprej, šolarske torbice iz najboljšega povoščenega platna po Din 35.—, šolske mape iz dobrega usnja po Din 65.—, peresniki od Din 3.50 naprej, jopiči za šolarje iz čiste volne od Din 48.— naprej, pletene obleke lastnega izdelka od Din 100.— naprej. Telovadni čevlji vseh velikostih, kakor tudi sandale, otroški čevlji in vseh vrst sobnih čevljev.

Lastna predtiskarija
kakor tudi vsakovrstna preja za vezenje.

Naznanjam cenj. občinstvu, da se nahaja
čevljarska trgovina

mojega umrlega moža **Franca Šalkovič**, Stolna ul. 2 pod vodstvom prvovrstnega strokovnjaka. Izdelujejo se vsa nova dela kakor tudi v to stroko spadajoča popravila v polno zadovoljstvo naročnikov. Sporocam tudi, da se lahko sprejemajo naročila, ki so bila pri g. Škofiču naročena, kot popravila v moji trgovini. — Proseč, da mi dosednji cenj. odjemalci še vnaprej zaupajo, beležim s spoštovanjem

Marija Šalkovič, Maribor
Stolna ulica 2.

Pozor! PRVOVRSTNO **DALMATINSKO VINO** ter pristno **OLIVNO OLJE** (liter à 20 Din) se dobiva po znižanih cenah samo v gostilni „Pri zlati hruški“. Za obilen obisk se priporoča **Anica Ferk, Frankopanova ulica 2**

Ali že uporabljate
„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

Ali ste že krili?
svoje potrebe v tiskovinah ■

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

STAVBENA, KONZUMNA IN GOSTILNIŠKA ZADRUGA
„DELAVSKI DOM“
V TRBOVLJAH R. Z. Z. O. Z.

Sprejema hranilne vloge in jih obrestuje po čistih 8% od dne vloge do dne dviga. Ima 3 prodajalne, 2 v Trbovljah, 1 v Senovu pri Rajhenburgu. Član te zadruge lahko postane vsak, ki vplača delež in vpisnino, delež znaša 50 D, vpisnina 2.50 D

NACELSTVO.